

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE.

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: ION N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

Pe an, în România	30 lei
6 luni	16 "
3 luni	8 "
Străinătate: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni	

A P A R E

De două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

BEDACȚIA & ADMINISTRAȚIA

București, CALEA RAHOVEI—5

Lângă Palatul Justiției

TELEFON No. 748

S U M A R :

Legea în contra camăteii, de d-l. Mihail G. Valerianu ;
JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ :

Inalta Curte de căsătorie și justiție, s. II: Ștefan Alexandru cu Vasile I. Ionescu, cu o Observație de d-l D. Alexandrescu ;

Idem, s. III: Mariette Dabija cu Minist. de Finanțe ;
 Tribunalul Ilfov, s. IV: Nicolae Neagoe cu Maria Velicu Stan ;

Tribunalul județului Mehedinți, s. I: Al. Constantinescu cu C. Rădulescu, cu o Observație ;

Judecătoria Ocolului Focșani: Ecaterina C. Răpeanu cu I. Rădulescu ;

Desființarea robiei în Moldova.

Influența preponderentă a Franței în timpurile trecute și moderne, dare de seamă asupra conferinței d-lui N. G. Schina, de Iscod.

Lege în contra Camăteii

(Urmărea 2-a) (*)

Dacă legiuirile vechi ale Moldovei și Munteniei erau în contra camăteii și dacă din desbaterile urmate în Corpurile legiuitoare în anul 1879, rezultă că camăta a fost tot-d'a-una reprobata la noi, de ce nu s'ar lua măsuri în contra unui flagel ce ne ruinează ?

La 1879, cu ocazia votării legii ce desființează clauza penală, Camera deputaților a votat art. 2 în următoarea cuprindere: «Când dobînda stipulată, fie în cursul termenului (convențional), fie pentru neplata capitalului la timp, este mai mare de cât 12⁰/₀ pe an, judecătorul va fi dator să o reducă la această cifră (de 12⁰/₀), fără prejudiciul daunelor ocazionate prin judecată».

Camera deputaților aproba dar încă la 1879 fixarea unui maximum de dobîndă, și făcând aceasta se conforma în totul intereselor poporului român, și era consecință legiuirilor noastre vechi.

Art. 2 votat de Cameră, a fost însă desființat de Senat, cu toată opunerea d-lui Eugeniu Stătescu, ministru de justiție pe acea vreme.

Am arătat, în articolul meu precedent, că și Senatul s'a declarat în contra dobînzilor exagerate, dar că art. 2 votat de Cameră a fost șters,

numai pentru-că unii fruntași ai țării, în desacord cu Ministrul justiției de pe vremuri, d-l Stătescu, credeau că, în lipsă de *Institute de credit*, ar fi fost mai bine ca pentru moment, să se lase dobînda liberă, spre a se atrage astfel capitalurile străine.

Aceasta se întâmpla la 1879, când starea financiară și economică a țării era cu totul alta de cât acea de astăzi.

Fără a discuta dacă s'a făcut bine a se lăsa și atunci dobînda liberă, căci nu prin atragerea cămătarilor progresează o țară, ar trebui să vedem dacă motivele invocate la 1879 în favoarea libertății dobînzei, mai pot fi invocate astăzi, cel puțin cu acea aparență de adevăr, cu care s'a susținut atunci.

La 1879 Statul român era în primele zile ale renașterii sale. N'aveam nici Banca Națională, care s'a fondat de abia la 1880, nici alte institute de credit propriu zise. În Europa eram prea puțin cunoscuți și capitalurile străine nu se hărădau a veni la noi, de oare-ce nu cunoștea încă în destul de bine starea noastră politică și economică.

Când am început a fi cunoscuți și apreciați în Europa, capitaliștii serioși au început să vină, nu pentru că puteau să facă camăta la noi, ci pentru că puteau să își plaseze banii cu o dobîndă puțin mai urcată de cât cea din Europa occidentală.

Avem de mulți ani în țară o mulțime de bănci cu capitaluri streine. Nici una nu s'a dat la operațiunii de camăta și dobînzile socotite de aceste Bănci n'au trecut nici o dată peste 10⁰/₀ pe an. Era dar, cred o greșeală când se susținea că numai prin libertatea dobîndeii, și prin încurajarea camăteii s'ar atrage capitalurile streine în țară ; și dacă aceasta ar fi adevărat, ar trebui mai bine să renunțăm la astfel de capitaluri, căci dacă pentru moment ne ajută, mai târziu ne-ar duce însă cu siguranță la o ruină complectă.

Astăzi, avem în țară, zeci de Institute de credit, cu importante capitaluri românești și streine. Capitaliștii streini se grăbesc a veni la noi și nu

(*) Vezi *Curierul Judiciar* No. 83 din 1905.

votarea unei legi, în contra camăteii i-ar împiedica de mai a veni.

S'ar putea poate spune și, dacă nu mă înșel, acesta este motivul pentru care comisiunea numită de guvern, ar fi opiniat că o lege în contra camăteii ar fi inoportună pentru moment, că o lege care ar fixa un maximum de dobândă, și ar pedepsi camăta, ar îngreuaia transacțiunile între micii bancheri și micii comercianți și agricultorii, etc.

Credem că nici acest motiv, nu poate fi invocat astăzi cu succes.

Intr'adevăr, dacă observăm cele ce se întâmplă astăzi în piețele noastre financiare, vom constata că spiritul întreprinderilor industriale și comerciale este foarte puțin dezvoltat la noi. Acei cari au mijloace suficiente și cari ar putea crea sau cel puțin ar putea participa la crearea de noi instituții și întreprinderi comerciale, preferă a sta deoparte și a împrumuta cu bani, pe acei ce vor să muncească într'o astfel de direcțiune.

De ce, spune astăzi capitalistul a'și risca capitalul meu, într'o întreprindere, ce nu mi-ar produce mai mult de cât 12—15% pe an, când fără nici un risc 'mi pot plasa banii cu beneficii mai mari pe ipotecă sau cu alte garanții.

Când dobînda este fără limită, capitalistul preferă întreprinderilor riscante, plasarea banilor săi cu dobînză mari.

Este încurajarea leneii, este nimicirea spiritului de întreprindere comercială, care singur poate mări bogăția unui Stat.

Dacă dobînda ar fi limitată la 10% pe an bunioară, lucrurile s'ar schimba cu totul. Capitalistul nu s'ar mulțumi cu atât de puțin, în vederea riscului de a pierde tot capitalul, și atunci trebuind să caute un plasament, pentru capitalurile sale, și va întoarce forțat privirea spre industrie, spre comerț sau agricultură. Găsind în această direcțiune posibilitatea unui câștig mai mare de cât dobînda de 10% pe an, capitaliștii vor plasa capitalurile lor în astfel de întreprinderi, vor munci și vor mări astfel bogăția țării.

O țară, în care cea mai mare parte din capitaliști trăesc numai din dobînză, nu poate progresa. Capitaliștii trebuiesc să fie direct interesați în întreprinderile industriale și comerciale, pentru ca acele întreprinderi să poată prospera, căci altfel din cauza dobînzilor prea mari, ori nu se fac întreprinderi de loc, ori cele ce se fac, termină mai tot-d'a-una prin ruină.

Fixarea unui maxim de dobîndă, nu va scumpi, ci va efteni banul. Capitaliștii serioși se vor feri de a contraveni legilor, și cum nimeni nu poate să ție capitalul fără să fructifice, vom vedea în primul timp, cum efectele noastre de Stat și hărțile de Credit, vor găsi o căutare din ce în ce

mai mare în țară, iar mai în urmă, când nici efectele nu vor produce mai mult de cât maximum 4% pe an, vom vedea cum toți acei capitaliști, cari astăzi trăesc din dobîndă, se vor interesa direct în întreprinderi industriale, în comerț și agricultură.

În Statele mari, unde efectele de Stat nu produc de cât 3—4% pe an, vedem că posesorii de capitaluri, caută plasamente în industrie, în agricultură. Același lucru se va întâmpla și la noi: din împrumutătorii, capitaliștii noștri, mari și mici, vor deveni tovarășii industriașilor, comercianților și agricultorilor.

Nu ved dar motivul care ar împiedica facerea unei legi, prin care să se limiteze dobînda, și prin care să se prescrie pedepse față de acei ce practică camăta.

* * *

Adversarii teoriei limitării dobînzii invoacă de obicei și faptul că în alte State ca Belgia, Anglita, Italia, nu există lege în contra camăteii, că acolo dobînda este fără limită, și cu toate acestea nimeni nu se gândește acolo, de a lua măsuri în contra camăteii.

Este, credem, o greșală de a invoca exemple din alte țări, fără a examina mai întâiu dacă obiceiurile și starea culturală a acelor țări se potrivesc cu acelea din țara noastră.

Ne putem noi oare compara cu Belgia sau Anglita sub raportul obiceiurilor? Oare poporul nostru este el atât de înaintat ca cel englez sau belgian, pentru a putea fi lăsat cu totul liber în fața primejdiei uzurei?

Dar dacă e vorba să imităm pe alții, de ce să nu imităm pe francezii, de ce nu imităm pe germanii sau pe austro-ungarii, cari sunt vecinii noștrii, și ale căror obiceiuri se apropie mai mult de ale noastre, și cari au legi de protecțiune în contra camăteii.

Și în aceste State s'a încercat a se desființa legea în contra camăteii, dar rezultatele au fost atât de dezastroase pentru starea economică a poporului că după câțiva ani de încercare, s'au făcut legi noi în contra uzurei.

În Germania, s'a ordonat în anul 1879 o anchetă pentru a se vedea dacă într'adevăr camăta ruinează țara, și Ministrul de Interne a declarat în Parlamentul German, că uzura a luat proporțiuni atât de mari, că societatea întreagă suferă, și că intervențiunea puterii legislative este indispensabilă, spre a combate acest flagel (1). În urma acestor anchete s'a votat în Germania legea din 1880, contra camăteii.

Tot astfel în Austro-Ungaria a trebuit să se

(1) Bul. de la Société de législ. Comp. 1880 Mai.

reînființeze la 1877 legea în contra camăteii, desființată prin legea din 1868.

«Această lege care lăsa dobînda liberă, zice Thevénet, a avut din punctul de vedere moral cât și din punctul de vedere economic, cele mai dezastruase consecințe pentru populația Galiției. Poporul din Galiția, prea puțin civilizat pentru a-și putea destul de bine înțelege interesele, se dedase la cele mai înteperate plăceri, iar speculatorii, fără conștiință, știură să profite și să exploateze în favoarea lor aceste slăbiciuni. Înainte de 1868, când exista în Galiția lege contra camăteii, nu erau de cât 164 de vinzări silite pe an, iar imediat după desființarea acestei legi, vinzările silite au ajuns cifra de 1335 pe an. Aceste cifre adaugă Thevénet, dovedesc că situația țării nu permitea încă de a se lăsa liberă lupta între capital de o parte și munca și proprietatea fonciară de altă parte. În această mare luptă, care constituie viața economică a unui popor, lupta era prea inegală».

Aceiaș autor mai arată, că câștigul unui capitalist din Galiția este de 3, 4, 5 și chiar de 10 ori mai mare de cât câștigul pe care agricultorul îl poate scoate din pământ, ori-câtă osteneală își ar da.

Mai departe Thevénet, constată că dobînzile în Galiția ajunseseră atât de mari că pentru 3—400 fiorini, debitorul semna până la 15000 de fioriri. Fapte analoage adaugă autorul, s'au semnalat și în România (2).

Da, în România, cămătarul nu se jenează de loc, și chiar în fața justiției, mărturisesc cu îndrăzneală că pentru 1000 lei, au primit în schimb cambii de o sută de mii lei!

Dacă ar fi dar să judecăm după cele ce se petrec în alte state, să luăm exemplul care ni-l dau germanii, austro-ungarii, popoare destul de înaintate în civilizație și de cari suntem mai aproape și imitându-i, să facem și noi legi de protecțiune pentru apărarea poporului nostru.

Să nu se obiecteze apoi că cu toată legea în contra camăteii, nu s'a stărpit încă definitiv camăta în acele țări. Legile penale ori cât de bune ar fi ele nu pot stărpi cu totul delictele. Vom avea tot-d'a-una hoși și asasini; dar pentru aceasta, ar trebui oare desființate legile penale cari pedepsesc furtul și crima? Legile nu pot aduce perfecțiunea în societate, dar cel puțin opresc multe voinți criminale, și mulți uzurari fiind siliți a comite în ascuns faptele lor, vor esita de multe ori de a le comite; ceea ce deja ar fi un bine!

* * *

Legea în contra camăteii trebuie să fie ea oare pur

penală, sau pur civilă? Cred că pentru ca o lege în contra camăteii să corespundă tuturor cerințelor ar trebui să fie mixtă. O lege, care ar pedepsi numai cu închisoarea pe cămătari, nu își ar ajunge scopul; căci cămătarul ar preferi de multe ori să stea la închisoare dar să-și incaseze banii rezultați din delictul său. Pedepsa corecțională nu sperie pe unii cămătari, ca dovadă că în Capitală și în alte orașe din țară, avem câți-va dintre acești cămătari și samsari, cari au suferit pedepse grele pentru delictul de exploatare de minori, fără ca prin aceasta să se fi astâmpărat, ba din contra, continuă și astăzi de a fi sufletul tuturor afacerilor cămătărești, cu singura deosebire că acum lucrează cu o mult mai mare pricepere și îndrăzneală.

Cămătarul, nu este un nevoiaș care fură sau ucide pentru a se hrăni; el comite delictul din lăcomie, la el banul este totul. Speranța de a-și vedea averea înzecită prin camăta îl orbește într-atâta că nu frica de pedeapsă l'ar împedica să comită delictul.

Cămătarul nu trebuie lovit în onoarea sa în libertatea sa de cetățean; el trebuie lovit la pungă, singura sa parte sensibilă.

Cred dar, că ar fi o greșală dacă s'ar face la noi o lege pur penală în contra camăteii: Poporul nostru este blând și milos, iar judecătorii noștri, eșiți și ei din acest popor, găsesc aproape tot-d'a-una un cuvânt de milă pentru «nenorocitul» ce urmează a fi judecat. Procedura noastră penală este apoi lungă și greoaie, așa că rare ori un proces penal se termină în mai puțin de 2—3 ani. În tot acest interval, cămătarul ar profita de libertatea sa completă spre a continua cu operațiunile sale de camăta, cu mult mai multă îndrăzneală încă, de oare-ce știe că tot va fi condamnat.

Pentru ca legea în contra camăteii să-și poată produce toate efectele ei, trebuie să fie mixtă. Să lovească în acelaș timp atât în libertatea aceluia ce comite delictul cât să-l lipsească și de câștigul ilicit. Când cămătarul va ști că fiind descoperit, va pierde nu numai beneficiile exorbitante ce credea că își asigură, dar chiar dobînda legală a sumei împrumutată, se va păzi de a da banii cu camăta.

Pentru facerea unei astfel de legi nu trebuie să copiem și să traducem numai legile streine, n'avem de cât să ne amintim de legile noastre vechi cari ne-ar arăta cât de bine știa strămoșii noștri să legifereze: «*Oprita cămătorie*, zice art. 1344 din codul Calimach, *urmată în capete se pedepsește; ca un asemenea cămătariu să se lipsească și de dobînzile legiuite, și să dea și îplineala pentru toată suma scrisă în sinet, luând fără dobîndă*

(2) Anal. de legisl. comp. de 1878 p. 216.

suma câtă cu adevărat au împrumutat). Iar art. 1345 din acelaș cod adaugă: «Cămătăria oprită în dobânzi se pedepsește cu aceasta, că mârșavul creditor are să peardă toate dobânzile câte au luat pe vremea trecută peste dobînda legiuită, și să dea și împlineala».

Nu zic că n'am trebui să consultăm legiuirile streine moderne pentru a putea face astfel o lege cât se poate mai complectă, dar cred că ar fi bine ca în primul rînd să ne serve de călăuză dispozițiunile atît de înțelepte ale vechilor noastre legiuiiri; și în aceste legiuiiri vom găsi că cămătarul trebuie mai întăi lipsit de căștigurile sale ilicite, și apoi pedepsit cu închisoare.

Mihail G. Valerianu

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTITIE, Secțiunea II

Audiența de la 25 Octombrie 1904

Președentia D-lui GR. M. BUIUCLIU, Consilier

Ștefan Alexandru cu Vasile I. Ionescu

Competență civilă sau comercială. — Determinarea ei după cuprinsul acțiunii și natura afacerii, iar nu după instanța care o judecă. — (Art. 108 Pr. civilă).

Competența se determină după cuprinsul acțiunii și natura afacerii, iar nu după instanța care o judecă.

Astfel, de și o decizie ar purta titulatura de decizie civilă, și de și instanța de fond ar fi acordat dobîndi civile, iar nu comerciale, totuși aceasta nu împedică afacerea de a fi considerată ca comercială, cu toate consecințele comercialității în privința termeneilor de apel, recurs, etc., dacă ea a fost introdusă ca atare; de-oare-ce titulatura unei decizii, sau acordarea de dobîndi civile, nu pot înlătura cererea introductivă de instanță astfel cum a fost făcută din capul locului, nici nu pot da unei afaceri comerciale prin firea sa, caracterul de afacere civilă.

Decisiunea 415/904. — Respins recursul făcut de Ștefan Alexandru contra decisiunii Curții de apel din București, s. III cu No. 56/904, dată în proces cu Vasile I. Ionescu.

Curtea.

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l președinte N. Mandrea;

Pe d-l avocat D. Alexandresco, în desvoltarea motivelor de casare;

Pe d-l avocat Pretorian în combateri;

Deliberând,

Asupra motivului de casare:

«Violarea art. 316 și 318 Pr. civ. și rea aplicare a art. 904 C. com.

«În adevăr, de și reclamantul a introdus o acțiune comercială, totuși, tribunalul judecând-o ca civilă, termenul de apel nu poate fi acel al legii comerciale, ci acel prevăzut de proc. civilă».

Având în vedere că, prin decizia Curții de apel din București, supusă recursului, se declară apelul făcut contra sentinței Tribunalului de Prahova tardiv, întru cât sentința fiind pronunțată în materie comercială, apelul nu e făcut în termenul prescris în materie comercială;

Având în vedere că, pentru aceasta, Curtea de apel are în vedere cuprinsul acțiunii, prin care se indică că afacerea e comercială și însăși natura comercială a afacerii, fiind vorba de un mandat comercial;

Considerând că, într'adevăr, acțiunea intentată arată că acțiunea e comercială, și prin aceasta se indică că are a fi judecată ca acțiune comercială, după formele prescrise în materie comercială;

Că, la tribunal, recurentul nu s'a opus nici n'a întămpinat că afacerea n'ar fi de natură comercială, astfel că tribunalul a judecat acțiunea intentată așa precum a fost introdusă;

Considerând că ceea ce determină competența este cuprinsul acțiunii și natura afacerii, și sub ambele privințe trebuie, în lipsă de o contradicție, ca sentința pronunțată de Tribunalul de Prahova să se considere ca fiind pronunțată în materie comercială;

Considerând că dacă sentința tribunalului poartă titulatura de sentință civilă, sau dacă dobîndi s'au acordat ca în materie civilă, acestea nu sunt împrejurări decisive față cu împrejurările mai sus indicate, de oare-ce titulatura sau acordarea de dobîndi ca în materie civilă, nu pot înlătura cererea introductivă cum a fost făcută, nici nu pot da afacerii caracterul de afacere civilă;

Considerând că, astfel fiind, Curtea de apel, declarând apelul tardiv, n'a violat legea și, prin urmare, motivul de casare e neîntemeiat;

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul, etc.

Observație. — Art. 108 din Pr. civilă admitînd principiul plenitudinii de jurisdicție a tribunalelor civile și comerciale, dispune că incompetența este acoperită, de câte-orî nu este propusă în prima instanță, înaintea orî-căreii apărării asupra fondului; de unde rezultă că, de câte-orî o afacere comercială s'a judecat de un tribunal civil, sau o afacere civilă s'a judecat de un tribunal comercial, incompetența nu mai poate fi propusă la Curte.

Tribunalul comercial, compunîndu-se astăzi cu aceleași elemente din care se compun și tribunalele civile (art. 21 L. org. judec. din 1 Septemb. 1890), de aici urmează că soluția admisă prin noul art. 108 din Pr. civ. actuală, care a rămas neschimbat în noul proiect de revizuire a acestui cod (art. 89—95), este rațională (1).

Se naște însă întrebarea: care este termenul de apel sau de recurs, în cazul când tribunalul civil judecă o afacere comercială, sau acel comercial judecă o afacere civilă? Cu alte cuvinte, aceste termene vor fi calculate după natura afacerii, sau după instanța care a judecat-o? Chestiunea are o mare însemnătate practică, pentru-că, în materie comercială, termenele sunt mai scurte, și curg fără comunicare, de câte-orî sentința sau decizia se pronunță în mod contradictoriu (art. 904, 905 C. com.).

După art. 96 din noul proiect de revizuire al codului de Pr. civilă, elaborat sub Ministerul d-lui G. I. Stoicescu, care a rămas în cartoanele Mi-

(1) Cpr. G. G. Mironescu, *Analisa noului cod de proced. civilă* (București, 1904), p. 188.

nisterului de justiție, apelul și recursul în casație se socotesc după instanța care a judecat procesul, soluție pe care d-l Em. Porumbaru a susținut-o în Senat, cu ocazia discuției art. 108 din Pr. actuală, și la care d-l C. G. Dissescu n'a răspuns în termeni preciși (2).

Atât Curtea din București, cât și Curtea de casație au decis însă că, de câte ori un tribunal a judecat o afacere, fără să discute și să motiveze în corpul sentinței dacă afacerea a fost privită ca civilă sau ca comercială, singurul criteriu pentru a se ști cum s'a judecat afacerea, este însăși natura ei.

În consecință, s'a decis că singura împrejurare care sentința ar fi intitulată „civilă“, nu decide cătuși de puțin că natura afacerii judecată este în adevăr civilă, de oare-ce titulatura a putut fi pusă dintr'o eroare a grefierului (3).

Curtea de casație admite aceeași soluție prin decizia ce publicăm astăzi. Chestiunea este, după părerea noastră, cel puțin indoelnică (4).

D. Alexandresco

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. III

Audiența de la 16 Noembrie 1905

Președinția D-lui C. C. ȘTEFĂNESCU, Președinte

Mariette Dabija cu Ministerul de Finanțe

Timbru.—Taxă de înregistrare. — Prescripțiunea de trei ani.—Dacă se prescrie prin această trecere de timp atât taxa convenită a se plăti cât și amenda.

Prescripțiune.—Legatari particulari puși în posesie fără intervenirea justiției.—De când curge prescripțiunea pentru dînsii.—(Art. 74 din legea timbrului din 1881 și 891, 895 și 899 C. civ.).

1) După art. 74 din vechea lege a timbrului de la 1881, contravențiunile în materie de timbru și înregistrare se prescriu prin trecere de trei ani.

Prin urmare, acest text de lege fiind conceput în termeni generali și întru cât, o contravențiune consistă tocmai în neplata taxelor datorite, când legiuitorul a întrebuințat acest cuvînt, el n'a putut înțelege alt-ceva de cât că, după trecere de trei ani, totul este stins și fiscul numai poate urmări, nici plata de taxă, nici amenda.

2) Dacă art. 74 din legea timbrului din 1881 dispunea că pentru moșteniri și legături, prescripțiunea taxelor de înregistrare nu începea a curge de cât de la trimiterea în posesiune a tribunalului, această dispozițiune nu și poate găsi aplicarea de cât în cazurile în cari moștenitorii

sau legatarii au trebuință de intervenirea tribunalului, pentru a fi puși în posesia averii sucesorală, iar în cât privește pe legatarii cari se pun în posesie de cei în drept, fără intervenirea justiției, prescripțiunea pentru dînsii începe a curge din momentul luării în posesie a legatului.

Decisiunea 74/905.—Casată, în urma recursului făcut de Mariette Dabija, sentința Tribunalului Neamț, cu No. 210/904, dată în proces cu Ministerul de Finanțe.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat B. Paltineanu în dezvoltarea motivelor de casare;

Pe d-l avocat C. Marinescu în combateri;

Deliberând,

Asupra primului motiv de casare:

«Violarea art. 74 combinat cu 52 din legea timbrului de la 1881, sub imperiul căreia s'a deschis succesiunea. Tribunalul hotărăște că taxele în materie de moștenire se pot urmări și după trecerea termenului de 3 ani prevăzută în textele de lege sus-menționate, ceea ce este o eroare de drept».

Având în vedere recursul făcut de Mariette Dabija în contra sentinței Trib. Neamțu cu No. 210/904;

Având în vedere că din această sentință rezultă că, Mariette Dabija fiind urmărită de Administrația financiară pentru suma de nouă mii lei, ca taxă de înregistrare a legatului, ce dânsa primise de la defunctul Grigore Cozadini, prin testamentul din 1895, a făcut contestație la Tribunalul de Neamțu, și pentru a fi apărută de această taxă a opus prescripțiunea de 3 ani prevăzută prin art. 74 din vechea lege a timbrului;

Având în vedere că Tribunalul a respins acest mijloc de apărare, pe motivul că prescripțiunea privește numai amenda, iar nu și taxa de înregistrare;

Considerând dispozițiunile art. 74 sus menționat, după care contravențiunile în materie de timbru și înregistrare se prescriu prin trecere de trei ani;

Considerând că acest text de lege este conceput în termeni generali și nu face nici o distincțiune;

Considerând că contravențiunea consistă tocmai în neplata taxelor legiuite, și, când legiuitorul a întrebuințat acest cuvînt de contravențiune, el n'a putut înțelege alt ceva de cât că, după trecere de trei ani, totul este stins și fiscul nu mai poate urmări nici plata de taxă, nici amendă;

Considerând că prin aceeași trecere de timp se prescriu, conform art. 75 din aceeași lege, și pretențiunile particularilor în contra Statului, pentru taxele rău percepute de fisc, de unde rezultă că legiuitorul a voit a așeza pe același nivel de egalitate ambele drepturi corolare, ale fiscului și particularilor;

Considerând că, în materie fiscală, legiuitorul are în general de normă de a impune termene scurte de prescripțiune, și nu se vede pentru care rațiune legiuitorul s'ar fi depărtat de la această regulă în materie de timbru și înregistrare;

Că, așa fiind, motivul I de casare urmează a se admite ca întemeiat;

Asupra motivului al II-lea de casare:

«Altă violare a art. 47 din legea timbrului de la 1881 combinat cu art. 889 C. civil. Tribunalul hotărăște că prescripțiunea n'ar începe în cazul prevăzut de art. 74 al. 4 din legea timbrului de cât atunci când legatarul a fost pus în posesiune de Tribunal, nu, și când i s'a predat legatul de bună voie, cu toate că aceea predare, cum este în speță, se constată printr'un act public.

«Această interpretare violează în mod evident textele de

(2) Veđi Pr. civ., ed. oficială, Debaterile Senatului, p. 366.

(3) Veđi Curierul judiciar din 1904, No. 69, p. 580.

(4) Veđi asupra acestei chestiuni, pe care n'o considerăm ca definitiv tranșată, G. G. Mironescu, op. cit., p. 188 urm. Veđi și t. I al Coment. noastre, p. 233, nota 2 (ed. a 2-a, sub presă în editura Curierul judiciar).

lege în cesiune și ar avea de consecință, — dacă ar fi întemeiată, — ca prescripțiunea să nu înceapă nici o dată când legatul se predă de bună voe».

Considerând că dacă prin art. 74 din vechea lege a timbrului din 1881, legiuitorul dispune că pentru moșteniri și legatarii, prescripțiunea taxelor de înregistrare nu începe a curge de cât de la trimiterea în posesiune a Tribunalului, această dispozițiune a legii nu și poate găsi aplicarea ei de cât în cazurile în care moștenitorii sau legatarii au trebuință de intervenirea Tribunalului pentru a fi puși în posesiunea averii successorale;

Că, în adevăr, nu se poate presupune că legiuitorul cu ocazia legii timbrului, să fi voit a derogă la regulile stabilite în codicele civil, în ce privește succesiunile și testamentele;

Considerând că după art. 891 C. c. numai legatarul universal este dator să ceară punerea lui în posesiune de la Tribunal, iar ceilalți legatari pot fi puși în posesiune de bună voe de către eredi rezervatari sau legatarul universal, conform art. 895 și 899 din același codice;

Considerând că, în specie, Marietta Dabija, fiind legatară particulară, ea putea fi pusă în posesiune de bună voe de cei în drept, și, ca atare de la această dată a început a curge prescripțiunea taxei de înregistrare;

Că așa fiind și acest al II-lea motiv este întemeiat; Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc.

TRIBUNALUL ILFOV, Secția IV

Audiența de la 10 Septembrie 1905

Președenția D-lui D. NEGULESCU, Judecător

Nicolae Neagoe cu Maria Velicu Stan

Sentiința civilă No. 367

Sentiințe judecătorești.—Efectele lor. — Până unde se întinde.—Acțiunea în nulitatea a unui act de vânzare a unui imobil.—Instreținarea lui după intentarea acțiunii, dar înainte de pronunțarea sentiinței.—Efectele acestei instreținări.

Sentiințele judecătorești sunt declarative de drepturi, și au efect retroactiv din ziua în care acțiunea a fost introdusă.

Astfel, de și prin hotărârea pronunțată la Noembrie 1903 s'a declarat nul un act de vânzare, această nulitate își produce efectul său din Ianuarie 1903 data intentării acțiunii în nulitate, și prin urmare, instreținerea imobilului de către fostul proprietar, după intentarea acțiunii, de și înainte de pronunțarea nulității actului pe temeiul căruia deținea imobilul, e nulă.

S'au ascultat d-nii avocați St. Cornea din partea reclamantului și d-l Spiridon Popescu din partea părții.

Tribunalul,

Asupra acțiunii civile de față intentată de Nicolae Neagoe zis Negoescu contra d-nei Maria Velicu Stan zisă Stănescu, prin care cere a se pronunța eșirea din indiviziune asupra imobilului din str. fund. Buzestii No. 6;

Având în vedere susținerile părților, actele din dosar și concluziunile depuse;

Având în vedere că reclamantul Nicolae Neagoe zis Negoescu, prin acțiunea sa cere eșirea din indiviziune, și dreptul său de coproprietate și-l dovedește prin actul de vânzare din 23 Aprilie 1903, transcris la Trib. Ilfov Notariat la 5 Mai 1903 sub No. 1309/903,

Având în vedere că reclamantul ține dreptul său de la Vasile I. Marin, care l'a dobândit prin actul de vin-

zare autentificat de Trib. Ilfov Notariat la 11 Aprilie 1902, sub No. 3127;

Având în vedere că acest act de vânzare a fost anulat prin sentiința Tribunalului Ilfov, secția IV, din 25 Noembrie 1903, care a recunoscut pe Maria V. Ștefan unică proprietară;

Având în vedere că sentiințele judecătorești sunt declarative de drepturi și au efect retroactiv din ziua în care acțiunea a fost introdusă;

Având în vedere că o acțiune a fost intentată de Maria Velicu Stan în ziua de 10 Ianuarie 1903;

Având în vedere că, Vasile I. Marin a transmis lui Nicolae Neagu zis Negoescu un drept pe care nu-l avea;

Având în vedere însă, că el pretinde că n'a luat parte la procesul dintre Maria V. Stan și Vasile I. Marin și nu i se poate opune sentiința obținută de aceasta din urmă conform principiului «res inter alios judicata»;

Considerând că acest principiu trebuie înlăturat pentru că, în momentul în care Maria V. Stan a intentat acțiune în contra soțului său, Nicolae Neagoe zis Negoescu nu dobândise nici un drept asupra imobilului, căci dreptul său naște abia în Mai 1903;

Că astfel fiind, acțiunea intentată de reclamant este nefondată și cată a se respinge.

Pentru aceste motive, redactate de d-l membru supleant G. C. Cristescu, Tribunalul, respinge.

(ss) D. Negulescu, G. Cristescu.

Grefier (s) D. Dumitrescu.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI MEHEDINȚI, S. I

Audiența de la 3 Noembrie 1905

Președenția D-lui AL. ANASTASIU, Judecător de ședință

Al. Constantinescu cu C. Rădulescu

Sentiința civilă No. 213

Servitute. — Dreptul de trecere conferit de art. 616 proprietarului unui loc înfundat — Condițiunile pentru a putea reclama un asemenea drept.—Faptul proprietarului.

Potrivit art. 616 cod. civil, proprietarul unui loc, care nu are eșire la calea publică, poate reclama un drept de trecere pe locul vecinului, pentru exploatarea fondului său cu îndatorire de a despăgubi pe acel vecin.

Pentru a se putea reclama acest drept de servitute, care există în virtutea legii, se cere ca originea înfundării să fie necunoscută, sau provenită dintr'un cas fortuit sau din forță majoră.

Prin urmare, dacă înfundarea locului provine din fapta proprietarului, sau chiar din lipsa lui de prevedere, dânsul nu mai poate pretinde, în asemenea cas, un drept de trecere asupra fondului vecin.

Tribunalul deliberând.

Având în vedere apelul făcut de Al. Constantinescu, din comuna Strehaia, contra cărții de judecată civilă No. 832/904 a judecătoriei de pace Strehaia, prin care este obligat să lase intimatului C. I. Rădulescu, reclamant la prima instanță, un drum lat de cincî metri peste proprietatea sa, vecină cu proprietatea intimatului;

Având în vedere cartea de judecată, actele din dosar și concluziunile apelantului, din care rezultă că intimatul C. I. Rădulescu a devenit, prin schimb, proprietarul a două bucăți de pământ a apelantului; aceste bucăți de teren sunt capetele, de lângă apa Motru, a mai multor curele de pământ ale locuitorilor din com. Strehaia, una din ele are acces la soseaua Broșteni-Strehaia, iar cea-laltă nu are acces la drum;

Având în vedere că art. 616 cod civil prescrie că, proprietarul unui loc care n'are eșire la cale publică,

poate reclama o trecere pe locul vecinului, pentru exploatarea fondului său, cu îndatorire de a-l despăgubi, etc.;

Considerând că această trecere, pe care legea o acordă, este aceea impusă de necesitatea reală a exploatarea, iar nu aceea cerută de utilitate, de comoditate sau agrement; că pentru a se putea reclama această servitute, care există în virtutea legii, se cere ca originea înfundării să fie necunoscută, sau provenită prin caz fortuit sau forță majoră; că, din contră, nimeni nu se poate infunda singur prin fapta sa și să impună cu modul acesta o sarcină asupra proprietăților vecine; că chiar lipsa de prevedere a proprietarului locului infundat i este imputabilă, (*Planiol*, vol. I, p. 596; *Alexandresco*, vol. III, p. 122; *Baudry et Chauveau*, «Desbiens», p. 784 și urm.);

Considerând că, în speță, intimatul reclamant la prima instanță devenind proprietar prin schimb al unei bucăți de teren infundat, dar care înainte de schimb era întrupată cu alte terenuri care nu erau infundate, sau trebuie să sufere consecințele neprevădutei sale, primind în schimb acest teren infundat, sau să se adreseze schimbătorilor săi care sunt obligați, după principiile vinzării aplicabile și schimbului, art. 1409 și 1325 cod civil, să predea locul schimbat cu toate accesoriile necesare exploatarea, deci și cu eșirea la drum public; că în nici un caz prin fapta sa și a schimbătorilor săi nu poate impune apelantului sarcina d'a suferi această trecere pe proprietatea sa;

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător Al. Anastasiu, Tribunalul, admite ca fondat apelul, etc.

(ss) Al. Anastasiu, C. Chintescu.

Grefier (s) I. Vulcănescu

Observație.—Veđi în privința dreptului conferit proprietarului unui loc infundat, de a cere un drept de trecere pe locul vecinului, precum și în privința condițiilor prescrise pentru a putea exercita acest drept, D. Alexandresco, observ. asupra unei decizii a Curței de casație din Florența și a unei cărți de judecată a jud. ocolului Cloșani, *Curierul Judiciar*, din 1901, No. 83, p. 695 urm.

(N. R.)

JUDECATORIA OCOLULUI FOȘȘANI

Audiența de la 27 Octombrie 1905

Cartea de judecată civilă No. 2250 (*)

Ecatarina C. Răpeanu și C. Răpeanu cu I. Rădulescu

Poprire. — Bani dotali. — Contestație la poprirea făcută pe banii dotali înstrăinați pentru căutarea sănătății. — Dacă această contestație se poate face de femeie sau numai de bărbat. — Dacă banii dotali acordați pentru căutarea sănătății, se pot popri și dacă se poate schimba destinațiunea acestor bani. — (Art. 1242, 1248, 1253 C. civ.; 455 Pr. civ.)

1. Numai bărbatul are administrațiunea averii dotale.

2. Bani dotali, înstrăinați pentru căutarea sănătății femeii, sunt eșiți de sub administrațiunea bărbatului și dar numai femeia poate să stea în instanță pentru apărarea drepturilor ce le are asupra acestor bani, înstrăinați în interesul ei personal.

3. Legiuitorul, prescriind un număr restrâns și limitativ de cazuri în cari averea dotală se poate ataca, între cari nu există și acela ca din acești bani, femeia să plătească datoriile contractate în timpul căsătorii, de aci rezultă că banii dotali liberați soții pentru căutarea sănătății ei, nu se pot popri pentru plata datoriilor ce dânsa ar fi contractat în timpul căsătoriei.

Tribunalul prin jurnalul 7558/905 a încuviințat ca din averea dotală de lei 1955, să ia femeia suma de 1200 lei pentru căutarea sănătății; un creditor a făcut poprire pe această sumă de 1200 lei; bărbatul și femeia a făcut contestație la această poprire; în instanță creditorul a cerut scoaterea femeii din cauză;

Asupra acestui incident,
Judecata,

Având în vedere că după art. 1242 C. civ., numai bărbatul are administrațiunea averii dotale în timpul căsătoriei.

Având în vedere că suma de 1955 lei, este avere dotală;

Având în vedere că din această sumă, tribunalul a autorizat pe femeie să ridice 1200 lei pentru căutarea sănătății, dispunând ca casa de depuneri să emită ordonanță de plată pe numele dânselor;

Având în vedere că din acel moment, acești bani au intrat în proprietatea femeii, și au eșit de sub regimul dotal și deci de sub administrațiunea bărbatului, căci după art. 1253 ultimul al ceece ce prisoșește din prețul vânzării peste trebuințele recunoscute va rămânea dotal . . . » adică aceea ce nu prisoșește, ceea ce s'a cheltuit, nu mai este dotal (arg. *à contrario*);

Având în vedere că ast-fei fiind, interesul femeii de a figura în instanță e vedit, căci dacă banii s'ar întrebuința în alt scop de cât cel pentru care s'a admis, ea ar fi aceea care ar suferi;

Pentru aceste motive, respinge incidentul. . . .

În fond,

Având în vederere că legiuitorul prin art. 1248 C. civ. stabilește principiul inalienabilității averii dotale;

Având în vedere că de la această regulă face câte-va excepțiuni prevăzute de art. 1253 C. civ. în baza căruia s'a admis atacarea banilor dotali;

Având în vedere că tribunalul Putna prin jurnalul 7558/905 a autorizat pe d-na Răpeanu să ia din averea dotală suma de 1200 lei pentru căutarea sănătății;

Având în vedere că pe această sumă de 1200 lei s'a făcut poprire de d-nu I. Rădulescu pentru a se despăgubi de suma de 400 lei care o datorează d-na Răpeanu solidară cu soțul său, d-lui Rădulescu;

Având în vedere că dacă s'ar admite că poprirea e bine făcută, ar însemna că acești bani cari au fost acordați pentru căutarea sănătății, să servească la achitarea datoriilor contractate de soți;

Având în vedere că toată chestiunea se resumă în a ști dacă se poate schimba destinațiunea acestor bani;

Având în vedere că legiuitorul a prescris un număr restrâns și limitativ de cazuri în cari averea dotală se poate ataca;

Având în vedere că între aceste cazuri, nu se vede și cazul când femeia e chemată să plătească datoriile contractate în timpul căsătoriei;

Având în vedere că excepțiunile sunt de strictă interpretare;

Având în vedere că de și în fapt, femeia ar putea întrebuința acești bani și pentru alte scopuri de cât căutarea sănătății, nimeni nepulând-o controla ce face cu banii, însă dacă aceasta s'ar putea în fapt, nu înseamnă că s'ar putea și în drept adică cu consfințirea justiției, căci nu se poate ca tribunalul, adică justiția să găsească că d-na Răpeanu e bolnavă, că are nevoie să-și caute de sănătate și să-i acorde bani pentru aceasta

(*) Confirmată de Trib. Putna s. II prin sentința No. 21 din 1905.

și apoi judecătoria, adică tot justitia să oblige pe d-na Răpeanu ca cu acești bani să-și plătească datoriile;

Având în vedere că dacă am admite contrariul, femeea vându-se deposedată de banii necesari cântărei sănătății, ar veni din nou înaintea tribunalului și ar cere o nouă sumă de bani și astfel s'ar ataca din nou averea dotală care s'ar imputina sa și nimici și printr-o cale pezișă s'ar vedea atins salutarul principiu al inalienabilității fondului dotal, care rezultă din întreaga economie a legiuitorului civil.

Având în vedere că astfel fiind ajungem la conclusia că nu se poate schimba destinațiunea banilor acordați pentru căutarea sănătății;

Pentru aceste motive, admite contestația.

(s) G. I. Demetriu.

Desființarea robiei în Moldova

Intr'o carte, care în curînd va apare și care va produce senzație în lumea juridică, găsim câteva rînduri cu privire la desființarea robiei în Moldova, pe care le reproducem cu plăcere.

Astăzi, de când robia, pe care însuși codul Calimach o declară în potriva dreptului firesc al omului (art. 27), conform principiilor dreptului roman (Instit., de jure personarum, 1, 3, § 2 și L. 4, § 1, Dig., de statu hominum, 1, 5), putem dice că ori-ce individ, ori-ce ființă omenească născută vie, fie și un monstru, chiar dacă nu are aptitudinea necesară spre a putea trăi, este o persoană în sensul juridic al cuvîntului. «*Ieder Mensch ist rechtsfähig*», dice codul Saxoniei (art. 20). «*Kein Mensch ist rechtlos*», dice art. 7 din codul cantonului Zurich. «Tot omul se socotește vrednic a-și câștiga drepturi, însă după rînduile hotărîte de către legi», dice art. 29 din codul Calimach. «*Iedermann ist unter den von den gesetzen vorgeschriebenen Bedingungen fähig, Rechte zu erwerben*», dice art. 18 din codul austriac.

«Toți acei cari vor călca pămîntul Moldovei, sunt oameni liberi», dice legea din 1855, votată sub Gr. Ghica, care desființează robia în Moldova. Iată, cum se exprimă, în această privință, anaforaua Divanului pentru întărirea acestei legi memorabile: «Divanul găsește de a sa datorie a vă arăta, prea Înălțate Doamne, că cu mândrie s'a norocit a vota în această glorioasă și sfîntă cauză, și că nu are îndoială că acest act național este obștește simțit și prețuit, iar Înălțimei voastre vă păstrează o pagină memorabilă în analele țării».

Lui Gr. Ghica Vodă, a cărui memorie trebuie să rămână neuitată, se datorește deci desrobirea atîtor suflete, și aplicarea în țara noastră a principiului salutar inseris în art. 1 din declarația

drepturilor omului, care glăsuște astfel: «Oamenii se nasc și rămân liberi și egali în drepturi».

*Te slăvesc, o! di ferice! sfîntă di de libertate,
Tu, a cărei mîndră rază sufletul român străbate!
Te slăvesc, o! di măreață pentru patria-mi iubită,
Tu ce arăți ochilor noștri Omenirea desrobită!
Veacuri multe de durere au trecut cu vijelie
Sub asprime plecând capul unui neam în osîndire!
Dar Românul cu a sa mîna rupe lanțul de robie
Și țiganul, liber astăzi, se deșteaptă'n fericire!
Azi e soarele mai jalnic! lumea azi e mai voioasă!
Azi în piept inima-mi crește! azi e viața mea frumosă,
Căci la glasul libertății vîd Moldova deșteptată
Și la glasul Omenirii o simțesc înduioșată.
Fală'n lume și mîrire pentru tine 'n veci să fie
O! Moldova, fără mîndră! tu ce dai sfîntă dreptate!
Brațul tîu ce sfarmă astăzi un jug aspru de robie,
Ție însăți pregătește viitor de libertate!*

(V. Alexandri)

Influența preponderentă a Franței în timpurile trecute și moderne

Duminecatrecută ora 2 p. m. în Aula Universității din Iași, d-l N. C. Schina, Președinte la Tribunalul Iași, a ținut în limba franceză, înaintea unui auditor ales, și în favoarea Alianței franceze, o conferință asupra «Influenței preponderente a Franței în timpurile trecute și moderne».

Rare ori, conferința a fost mai mult gustată și mai instructivă, mai plină de bun simț și mai însuflețită de sentimente patriotice. Aplauzele nu au lipsit oratorului venite din partea alesei asistențe, pe care a știut să o câștige prin cuvintele sale calde și pornite din fundul inimei. Conferențiarul a pus în evidență preponderența Franței, începând din timpurile cele mai departate până în timpurile noastre, referîndu-se la arte, la știință, literatură și limbă atât de bine adaptată pentru a exprima ideile generale. Această influență preponderentă, care a fost atât de utilă României pentru asigurarea independenței sale naționale și care a servit, încă a prepăra și face educațiunea noastră științifică, se afirmă din ce în ce mai mult prin manifestațiuni care i'au din ce în ce un caracter mai accentuat printre popoarele de rasă neo-latină.

Oratorul se întreabă dacă în loc de a ne lăsa se fim înfeodați unei politici contrarie intereselor noastre naționale, nu ar fi mai bine se ascultăm de glasul nobilii Franțe zicînd micii sale surori: Se lucrăm împreună, suntem făcute pentru a ne înțelege a merge mîna în mîna pentru a atinge idealul dorit: acea pace de natură a asigura belșugul și prosperitatea tuturor.

Oratorul ne face se înțelegem că a sosit timpul să revenim asupra vechilor erori și să ne consacram studiilor marilor probleme economice de care avem atîta necesitate.

Interesul Patriei române nu cere el oare o nouă orientare politică?

Siguranta Statului nostru ne spune d-l Schina față de națiunile vecine, nu poate fi mai bine asigurată de cît prin concursul eficace al mării noastre soră latină: Franța.

Această conferință de o importanță capitală, va avea un mare resunet în străinătate unde se urmărește cu interes peripețiile noii evoluțiuni sociale; și putem prezice d-lui Schina magistrat autorizat, literat de frunte și cugetător profund, numeroase citațiuni ce se vor extrage, de presa străină din acesta conferință remarcabilă și atât de bine documentată. Sub titlul modest de conferință acest discurs (de oare-ce discurs a fost) este plin de idei din care oamenii noștri politici ar putea trage cele mai mari profite pentru cel mai mare bine al Țării

Iscoad.